

ПРИНЦИП *MINIMIS NON CURAT PRAETOR* У ДІЯЛЬНОСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ

Т. АНЦУПОВА

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри права Європейського Союзу
і порівняльного правознавства
(Національний університет
«Одеська юридична академія»)*

Рада Європи є, мабуть, єдиною європоцентристською міжнародною організацією, мета і завдання якої — поширення, зміцнення духовних, культурних загальноєвропейських цінностей і досягнень європейської цивілізації. Рада Європи своєю діяльністю втілює в життя ідеї гуманізму, добра і справедливості. Більш ніж півсторіччя дії правозахисної системи, створеної Радою Європи, є феноменом європейського і міжнародного права.

Загальновідомим і беззаперечним є той факт, що ядром цієї системи служить Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. (ЄКПЛ, Конвенція) у поєднанні зі спеціально створеним і унікальним контрольним механізмом у вигляді Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ, Суд).

Існує багато досліджень як вітчизняних (М. Антонович, В. Буткевич, В. Денисов, Ю. Зайцев, І. Піляєв, В. Мармазов, В. Мицик, П. Рабінович, С. Шевчук та інші), так і зарубіжних (А. Абашидзе, Є. Алісієвіч, Ф. Бенуа-Ромер, Е. Бредлі, С. Глотов, Е. Деко, М. Дженіс, Е. Држемчевські, Р. Кей, Х. Клебес, Ф. Ліч, М. де Сальвіа, А. Тихонов, М. Ентін та інші) учених стосовно різних аспектів функціонування системи Конвенція — Суд.

Слід зазначити, що ця система розвивається із постійним «прискоренням» і, якщо в 1998 р. ефективність діяльності Суду передбачалося забезпечити внутрішніми реформами, то нині Рада Європи стикається з новими викликами. У тому числі наслідками раніше проведених реформ. З'являються доволі серйозні критичні зауваження щодо доцільності визнання юрисдикції ЄСПЛ. Наприклад, викликали численні дискусії законопроекти (№ 564346-5 «Про внесення змін в окремі законодавчі акти Російської Федерації» і № 564315-5 «Про внесення змін до статті 415 Кримінально-процесуального кодексу Російської Федерації і статті 312 Арбітражного процесуального кодексу Російської Федерації»), внесені

© Т. Анцупова, 2013

на розгляд Державної Думи РФ виконуючим обов'язки голови Ради Федерації Олександром Торшиним 16 червня 2011 р. [1].

Цими законопроектами передбачалося, що виявлене ЄСПЛ порушення положень Конвенції при розгляді конкретної справи Судом, пов'язане із застосуванням федерального закону, який не відповідає положенням Конвенції, не є підставою для перегляду судового акта, який набув чинності, за нововиявленими обставинами, якщо Конституційний суд РФ не визнав цей закон таким, що не відповідає Конституції РФ.

Сучасні умови, в яких працює Суд, є жорсткішими, ніж раніше. І основним завданням тут, на наш погляд, є підтримання авторитету ЄСПЛ, який ґрунтується на вірі заявників у справедливе вирішення спору. Тільки віра у справедливість спонукає заявника звернутися до ЄСПЛ. Не виправдавши цю віру, Суд втратить і ефективність, і популярність, і авторитет одночасно.

Поширеною нині є теза про те, що ЄСПЛ став заручником власної популярності. Суд перевантажений, і тому потрібні нові методи роботи, що дозволяють оптимізувати його діяльність. Застосування нових методів роботи та процедур перестає бути особливими подіями для ЄСПЛ. Ці модифікації вводяться все частіше і є необхідною реакцією на умови реального часу.

У цій статті досліджуються спеціальні, порівняно нові процедури ЄСПЛ, метою яких є усунення та запобігання системних порушень прав людини. Саме такі порушення створюють і підтримують кризу в ЄСПЛ. Відповідно до офіційної статистики Суду за 2012 р., станом на 31 грудня 2012 р. в ЄСПЛ чекали свого розгляду 128 100 скарг [1]. Аналіз статистики за період із 1959 по 2010 рр. дозволяє стверджувати, що від загальної кількості скарг, котрі надійшли до Суду, (від 47 держав) в середньому 96 % є неприйнятними [2, 21].

Відповідно до щорічного звіту Комітету міністрів про виконання рішень ЄСПЛ за 2011 р., загальна кількість справ, що перебувають на його розгляді — 10 662. Із них 1 337 (12,5 %) — провідні справи і 9 352 (87,5 %) — повторювані справи [3, 33–35].

Проаналізувавши дані статистики, стає очевидним, що Суд змушений забезпечити ефективність своєї діяльності за допомогою спеціальних процедур, спрямованих на запобігання та усунення системних порушень прав людини, що складають основну частину його навантаження.

Для початку, перелічимо основні процедури ЄСПЛ, а далі постараємося пояснити та оцінити їх роль. Основними, у цьому випадку, вважаються такі процедури, які мають цільову спрямованість на запобігання системним порушенням. Цей перелік процедур не є вичерпним, оскільки не виключено, що інші процедури Суду мають непрямий вплив на цю проблему. А у деяких випадках і позитивний ефект (наприклад: методи фільтрації, зміна критеріїв прийнятності скарг, зміни у вимогах щодо висунення і призначення суддів ЄСПЛ тощо).

Отже, серед основних процедур, метою яких є запобігання та усунення системних порушень прав людини, такі:

- процедура пілотних рішень (правило 61 Регламенту Суду);
- порядок пріоритетного розгляду справ (правило 41 Регламенту Суду);
- тимчасові (забезпечувальні) заходи (правило 39 Регламенту Суду).

Всі ці процедури (і багато інших) виникли в процесі триваючої глобальної реформи Суду, правову основу якої складають Протоколи № № 11 і 14 до ЄКПЛ, а також положення Інтерлакенської, 2010 р., Ізмірської, 2011 р. і Брайтонської, 2012 р. декларацій і відповідні плани дій, які містять низку конкретних ідей щодо усунення та запобігання системним порушенням прав людини в контексті ЄКПЛ.

Процедура пілотних рішень є радикальним нововведенням. Вона була запропонована Керівним комітетом з прав людини Ради Європи у 2003 р., підтримана Комітетом міністрів Ради Європи у 2004 р. і рекомендована для широкого застосування в практиці Суду Групою мудреців у 2006 р.

Відповідно до Меморандуму Секретаріату ЄСПЛ від 24 лютого 2009 р. [4] сутність процедури пілотного рішення полягає в такому:

1. Процедура застосовується у тому випадку, якщо Суд отримує істотну кількість скарг, причиною подання яких є один і той же системний недолік у правовій системі держави — сторони Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Із метою його усунення ЄСПЛ обирає одну або більше скарг для пріоритетного розгляду по суті, остаточне рішення в якій є загальним вирішенням проблеми для всіх подібних скарг;

2. Приймаючи таке рішення, ЄСПЛ переслідує мету:

- визначити, у чому полягає порушення ЄКПЛ в рамках розглянутої справи;
- ідентифікувати дисфункцію у національному праві, яка стала причиною такого порушення;
- надати чіткі вказівки уряду щодо того, як він може усунути цю дисфункцію;
- запропонувати перелік національних заходів, застосування яких дозволить надалі працювати з подібними скаргами, включаючи ті, які вже надійшли в ЄСПЛ, або, як мінімум, надати перелік усіх подібних справ, що надійшли в ЄСПЛ.

Таким чином, пілотне рішення покликане допомогти національній владі усунути системну або структурну проблему в національній правовій системі, виявлену ЄСПЛ у результаті «показового» розгляду справи.

Важливою особливістю застосування процедури пілотного рішення є можливість відстрочки або «заморожування» експертизи всіх пов'язаних із «пілотним» порушень протягом певного періоду часу. Ця можливість є засобом заохочення і мотивації національної влади. Така відстрочка надається для того, щоб держава-порушник ужила потрібних заходів, запропонованих у пілотному рішенні. Однак ЄСПЛ зберігає за собою право в будь-який час відновити експертизу будь-якої справи, якщо цього вимагають інтереси правосуддя.

Основна ідея застосування процедури пілотного рішення полягає в тому, що заявники, в основі порушення прав яких лежить одна і та ж системна проблема, зможуть вирішити її швидше за наявності ефективних національних засобів, ніж за допомогою індивідуального розгляду в ЄСПЛ. Процедура пілотного рішення не може бути застосована в кожному випадку повторюваних порушень. Так само як не кожне пілотне рішення призводить до відстрочки («заморожування») розгляду подібних справ, особливо якщо це стосується порушень фундаментальних прав, передбачених ЄКПЛ.

Перше пілотне рішення Європейським судом з прав людини було ухвалене за скаргою № 31443/96 «Броньовські проти Польщі» 22 червня 2004 р. [6, 119]. Польська держава в короткі терміни виконала свої зобов'язання за рішенням ЄСПЛ і уклала із заявником мирову угоду, яка дозволила Європейському суду з прав людини вилучити заяву з реєстру розглянутих ним справ.

Перше пілотне рішення ЄСПЛ щодо України було ухвалене 15 жовтня 2009 р. у справі «Юрій Миколайович Іванов (*Yuriy Nikolayevich Ivanov*) проти України» (заява № 40450/04). Цим рішенням ЄСПЛ зобов'язав державні органи України вирішити системну проблему невиконання і затримок виконання рішень національних судових органів. У рамках розгляду справи по суті було встановлено порушення п. 1 ст. 6 ЄКПЛ в частині відсутності доступу до правосуддя, порушення ст. 1 Протоколу № 1 до ЄКПЛ, порушення ст. 13 ЄКПЛ. Справедлива сатисфакція складала 2 500 євро у рахунок компенсації нематеріальної шкоди, 174 євро у рахунок компенсації інфляції, 1 740 євро у рахунок компенсації витрат і видатків [6].

На виконання пілотного рішення ЄСПЛ у справі «Юрій Миколайович Іванов проти України» та з метою усунення проблеми невиконання рішень судів було розроблено проект Закону «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень» (№ 9127 від 8 вересня 2011 р.). Зазначений законопроект передбачав:

- запровадження нової процедури виконання рішень судів про стягнення коштів із державних органів (державних установ, підприємств) та юридичних осіб, примусова реалізація майна яких забороняється законодавством. При цьому сам порядок виконання для особи є максимально спрощеним;
- скасування різного роду мораторіїв на примусову реалізацію майна юридичних осіб, дія яких унеможливує виконання цими особами рішень суду;
- механізм погашення існуючої заборгованості за судовими рішеннями вказаної категорії. Погашення такої заборгованості здійснюватиметься в порядку та строки, встановлені Кабінетом Міністрів з урахуванням результатів обробки невиконаних рішень судів та наявних фінансових ресурсів держави.

Цей законопроект загалом був позитивно оцінений експертами Департаменту з питань виконання рішень Європейського суду з прав людини, Генеральним директором з прав людини та правових питань Секретаріату Ради Європи.

21 лютого 2012 р. Європейський суд з прав людини розглянув стан реалізації пілотного рішення у справі «Юрій Миколайович Іванов проти України» (№ 40450/04) із питань тривалого невиконання національних рішень, а близько 2 500 подібних скарг нині на розгляді Суду.

Суд зазначив, що Україна не прийняла потрібних заходів загального характеру з вирішення питань невиконання на національному рівні. Суд зазначив, що близько 1 000 нових подібних скарг було подано в ЄСПЛ з 1 січня 2011 р.

Таким чином, Суд постановив відновити розгляд скарг із аналогічних питань [7, 4].

Суд також висловив сподівання, що українська влада буде продовжувати співпрацювати з Комітетом міністрів із метою реалізації пілотного рішення без

зволікання і, таким чином, належна увага Комітету міністрів приділятиметься відповідним рекомендаціям, резолюціям і рішенням.

Закон України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень» (№ 4901-VI від 5 червня 2012 р.) був прийнятий Верховною Радою України 5 червня 2012 р., підписаний Президентом України 22 червня 2012 р. і набув чинності з 1 січня 2013 р.

Станом на листопад 2012 р. Європейський суд з прав людини скористався процедурою пілотного рішення 29 разів. Судом ухвалено чотири пілотних рішення проти Польщі, чотири — проти Республіки Молдова, три — проти Болгарії, три — проти Російської Федерації, три — проти Греції, два — проти Великої Британії, два — проти Румунії, два — проти Словенії, два — проти Боснії і Герцеговини, одне — проти Албанії, одне — проти Туреччини, одне — проти України і одне — проти Німеччини [8].

Україна є першою державою із зазначених, яка, на думку Комітету міністрів Ради Європи, не вжила потрібних заходів загального характеру в рамках виконання пілотного рішення у справі «Юрій Миколайович Іванов проти України».

Відповідно до п. 2 (з) правила 61 Регламенту ЄСПЛ скарги, відібрані для процедури пілотного рішення, розглядаються в пріоритетному порядку згідно з правилом 41 Регламенту Суду [9, 33–34].

Політика пріоритетного розгляду скарг є ще однією порівняно новою спеціальною процедурою ЄСПЛ. У червні 2009 р. в Регламент Європейського суду з прав людини були внесені зміни, що стосуються регулювання питання черговості розгляду справ. До внесення зазначених змін справи переважно розглядалися і вирішувалися в хронологічному порядку. Іншими словами, черговість розгляду справ залежала від готовності прийняття рішень, хоча в особливо термінових випадках окремим справам міг бути наданий пріоритет.

З огляду на збільшення кількості скарг, що надходять до Європейського суду з прав людини, зазначений підхід призводив до занадто довгого — іноді протягом кількох років — розгляду скарг за вельми серйозними порушеннями прав людини. Найбільш гостро відчутна ця проблема стосовно скарг із держав, із яких надходить найбільша кількість звернень. Така ситуація була явно незадовільною не тільки стосовно зазначених скарг; вона призводила до того, що порушення та їх причини залишалися невиявленими, що в свою чергу могло породити ще більше жертв і потенційно збільшити кількість скарг, котрі надходять до Європейського суду з прав людини.

У зв'язку з цим Європейський суд з прав людини прийняв рішення запровадити нові правила, суть яких відображена в змінах, внесених в правило 41 Регламенту Європейського суду з прав людини. Відповідно до цих змін при визначенні черговості розгляду справ Європейський суд з прав людини повинен брати до уваги важливість і потрібну терміновість розгляду питань, що порушуються в скаргах. Європейський суд з прав людини також повинен був розробити відповідні критерії, які дозволили б йому реалізувати ці положення.

На виконання нових правил Європейський суд з прав людини виділив кілька категорій справ залежно від їх пріоритетності [10]:

I. Термінові скарги (зокрема, стосуються загрози життю чи здоров'ю заявника, пов'язані з особистим або сімейним життям заявника, особливо у випадку, коли під загрозою було благополуччя дитини, скарги, за якими застосовуються забезпечувальні заходи, передбачені правилом 39 Регламенту Європейського суду з прав людини);

II. Скарги, що порушують питання, здатні чинити вплив на ефективність конвенційної системи (зокрема, стосуються системних і надзвичайно поширених ситуацій, які ще не були предметом розгляду Європейського суду з прав людини, скарги, за якими ухвалюються пілотні рішення Суду), або скарги, в яких порушуються важливі питання, що зачіпають спільні інтереси (зокрема, стосуються питань, здатних чинити значний вплив на національні або європейську правові системи), міждержавні справи;

III. Скарги, основними питаннями яких відповідно до попередньої оцінки є порушення статей 2, 3, 4 і п. 1 ст. 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод;

IV. Обґрунтовані скарги про порушення інших статей Конвенції;

V. Скарги про порушення, які були предметом розглядів, що завершилися ухваленням пілотних або найбільш значущих рішень Європейського суду з прав людини («повторювані скарги»);

VI. Скарги, прийнятність яких викликає сумніви;

VII. Очевидно неприйнятні скарги (переклад. — Т. А.).

За загальним правилом справа, що належить до вищої категорії, буде розглянута раніше справи, що належить до нижчої категорії, хоча Палата Європейського суду з прав людини або її Голова (Президент) зберігають право прийняти рішення про відступ від цього правила стосовно будь-якої конкретної скарги. Передбачивши це важливе право, все ж не ясно, як часто і на яких підставах воно буде використане.

Метою нових правил зі всією очевидністю є забезпечення більш швидкого розгляду важливих справ і провідних справ, що зачіпають системні проблеми, здатні породити велику кількість нових скарг. Низький пріоритет отримують повторювані справи, тобто справи, пов'язані із системними проблемами, уже виявленими Судом в рамках пілотних рішень. Найбільш низькопріоритетними є справи, пов'язані зі зверненнями, які явно не відповідають критеріям прийнятності.

З іншого боку така політика може згубно позначитися на ефективності розгляду скарг із груп V–VI. Логічним видається, що Суд буде розглядати меншу кількість скарг, тому найневідкладніші скарги часто є найбільш трудомісткими, вимагають комплексного аналізу нюансів статей Конвенції, які повинні застосовуватися до реальних фактів. Це створює імовірність того, що неперіоритетні скарги можуть очікувати свого розгляду невизначений термін.

Політика пріоритетного розгляду скарг є ще одним ударом по ефективності Суду, якому довелося фактично відмовитися від частини свого навантаження. Від того, наскільки об'єктивно та неупереджено Суд буде застосовувати свою нову політику пріоритетного розгляду скарг, забезпечуватиметься ефективність Суду на довгі роки.

Тимчасові (забезпечувальні) заходи — це ще одна процедура Суду, запроваджена в липні 2005 р. і вдосконалена в січні 2012 р. (правило 39 Регламенту Суду), яка не була спочатку спрямована на усунення та запобігання системних порушень прав людини. Але, з плином часу, виявилось, що ця процедура використовується заявниками переважно стосовно питань системних порушень прав людини.

Суть процедури полягає в тому, що Палата або, у відповідних випадках, її Голова може, на прохання однієї зі сторін або іншої зацікавленої особи, або за своєю власною ініціативою, вказати сторонам будь-який тимчасовий захід, який, на його думку, повинен бути прийнятий в інтересах сторін або належного проведення розгляду.

Там, де це буде визнано доцільним, негайне повідомлення про заходи, вжиті у кожному конкретному випадку, може бути передано до Комітету міністрів.

Палата може вимагати від сторін надання інформації стосовно будь-якого питання, пов'язаного зі здійсненням будь-якого призначеного нею тимчасового заходу (переклад. — Т. А.) [9, 21].

Забезпечувальні заходи є терміновими, якщо вони відповідно до встановленої практики Суду застосовуються тільки у випадках неминучого ризику нанесення непоправної шкоди.

У результаті практики застосування цієї процедури переважна більшість забезпечувальних заходів була застосована у справах про депортацію й екстрадицію. Кількість запитів про застосування ст. 39 Регламенту Суду зросла від 112 у 2006 р. до 4 786 у 2010 р. [11].

Кожен запит про застосування забезпечувальних заходів розглядається індивідуально і в пріоритетному порядку. Тимчасові заходи можуть бути застосовані на час розгляду в Суді або для більш обмеженого періоду часу. Відповідно до правила 39, вони можуть бути зняті в будь-який час за рішенням Суду [12].

Можна дійти висновку про те, що нововведені процедури Суду, спрямовані на усунення та запобігання системним порушенням прав людини та основних свобод, свідчать про втілення принципу *minimis non curat praetor*.

Всі проаналізовані в статті процедури Суду спрямовані на виявлення найбільш серйозних порушень прав людини та основних свобод. Пріоритетна увага приділяється справам, які потенційно можуть стати «провідними» (в результаті їх розгляду по суті). Натомість, задоволення (перегляд) «скарг-клонів» повинно забезпечуватися державами — сторонами Конвенції під контролем Комітету міністрів.

Введення нових процедур в ЄСПЛ спричиняє зміни і в механізмі контролю за виконанням його рішень Комітетом міністрів Ради Європи. Один із прикладів — запровадження розширеного контролю за виконанням рішень ЄСПЛ, спрямованого на встановлення пріоритету виконання рішень, що стосуються найбільш важливих питань або вимагають термінового вжиття відповідних заходів. Згідно з новими правилами контроль за виконанням рішень може здійснюватися двома способами — у рамках стандартної процедури (у сферу дії якої потрапляє більшість справ) і розширеної (посиленої) процедури, яка застосовується щодо справ, що вимагають термінових індивідуальних заходів, рішень, прийнятих у рамках «пілотної» процедури, та рішень, що констатують наявність структурної проблеми в правовій системі держави.

ВИКОРИСТАНІ МАТЕРІАЛИ

1. *European Court of Human Rights. Statistics* [Електронний ресурс] // Сайт «www.echr.coe.int». — Режим доступу : http://www.echr.coe.int/NR/rdonlyres/9113BE4E-6682-41D4-9F8B-0B29950C8BD4/0/Analysis_Statistics_2012_ENG.pdf
2. *Statistics on judgments by state* [Електронний ресурс] // Сайт «www.echr.coe.int». — Режим доступу : http://www.echr.coe.int/NR/rdonlyres/E6B7605E-6D3C-4E85-A84D-6DD59C69F212/0/Graphique_violation_en.pdf
3. *Supervision of the execution of judgments and decisions of the European Court of Human Rights. Annual report, 2011. — 2012. — April. — 128 p.*
4. *The Pilot-Judgment Procedure. Information note issued by the Registrar* [Електронний ресурс] // Сайт «www.echr.coe.int». — Режим доступу : http://www.echr.coe.int/NR/rdonlyres/DF4E8456-77B3-4E67-8944-908143A7E2C/0/Information_Note_on_the_PJP_for_Website.pdf
5. *Воронцова И. В., Соловьева Т. В. Постановления Европейского суда по правам человека в гражданском процессе Российской Федерации / под ред. О. В. Исаенковой. — М., 2010 — С. 119.*
6. *Юрій Миколайович Иванов проти України* [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Міністерства юстиції України. — Режим доступу : <http://212.90.181.100/19622>
7. *Press country profile* [Електронний ресурс] // Сайт «www.echr.coe.int». — Режим доступу : http://www.echr.coe.int/NR/rdonlyres/4F61325F-83FE-4705-B0D9-624F0BFF0F90/0/PCP_Ukraine_en.pdf
8. *Поисковая система HUDOC* [Електронний ресурс] // Сайт «hudoc.echr.coe.int». — Режим доступу : <http://hudoc.echr.coe.int/>
9. *Rules of Court (1 September 2012) Registry of the Court, Strasbourg* [Електронний ресурс] // Сайт «www.echr.coe.int». — Режим доступу : http://www.echr.coe.int/NR/rdonlyres/6AC1A02E-9A3C-4E06-94EF-E0BD377731DA/0/REGLEMENT_EN_2012.pdf
10. *The Court's Priority Policy* [Електронний ресурс] // Сайт «www.echr.coe.int». — Режим доступу : http://www.echr.coe.int/NR/rdonlyres/DB6EDF5E-6661-4EF6-992E-F8C4ACC62F31/0/Priority_policyPublic_communication_EN.pdf
11. *Statement issued by the President of the Court concerning requests for interim measures* [Електронний ресурс] // Сайт «www.echr.coe.int». — Режим доступу : http://www.echr.coe.int/NR/rdonlyres/B76DC4F5-5A09-472B-802C-07B4150BF36D/0/20110211_ART_39_Statement_EN.pdf
12. *What are interim measures?* [Електронний ресурс] // Сайт «www.echr.coe.int». — Режим доступу : http://www.echr.coe.int/NR/rdonlyres/40270423-50B3-4249-B04E-6E62586FF62E/0/Art39_Presentation_EN.pdf

Анцупова Т. О. Принцип *minimis non curat praetor* у діяльності Європейського суду з прав людини

Анотація. Стаття присвячена розгляду спеціальних, порівняно нових процедур ЄСПЛ, метою яких є усунення та запобігання системних порушень прав людини. Автором аналізуються такі процедури Суду, як: процедура пілотного рішення, процедура пріоритетного розгляду скарг, процедура запровадження тимчасових (забезпечувальних) заходів. Виявлено, що нововведені процедури Суду, спрямовані на усунення та запобігання системних порушень прав людини та основних свобод, свідчать про дотримання принципу *minimis non curat praetor*.

Ключові слова: Рада Європи, Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (ЄКПЛ, Конвенція), Європейський суд з прав людини (ЄСПЛ, Суд), процедура пілотного рішення, пріоритетний розгляд скарг, тимчасові (забезпечувальні) заходи, принцип *minimis non curat praetor*.

Анцупова Т. А. Принцип *minimis non curat praetor* в діяльності Європейського суду по правам человека

Аннотація. Стаття посвящена рассмотрению специальных, сравнительно новых процедур ЕСПЧ, целью которых является устранение и предотвращение системных нарушений прав человека. Автором анализируются такие процедуры Суда, как: процедура пилотного постановления, процедура приоритетного рассмотрения жалоб, процедура введения временных (обеспечительных) мер. Выявлено, что нововведенные процедуры Суда, направленные на устранение и предотвращение системных нарушений прав человека и основных свобод, свидетельствуют о соблюдении принципа *minimis non curat praetor*.

Ключевые слова: Совет Европы, Конвенция о защите прав человека и основных свобод (ЕКПЧ, Конвенция), Европейский суд по правам человека (ЕСПЧ, Суд), процедура пилотного постановления, приоритетное рассмотрение жалоб, временные (обеспечительные) меры, принцип *minimis non curat praetor*.

Antsupova T. The Principle *Minimis non Curat Praetor* in the European Court of Human Rights Activities

Annotation. Article is devoted to the specific, relatively new procedures of the ECtHR, which aim to eliminate and prevent systematic violations of human rights. The author analyzes the pilot-judgment procedure, the Court's priority policy and the interim measures procedure. It was Stated, that the innovations of the Court to eliminate and to prevent systemic violations of human rights and fundamental freedoms indicate the principle *minimis non curat praetor*.

Key words: Council of Europe, Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (ECHR, the Convention), the European Court of Human Rights (ECtHR, the Court), pilot judgment procedure, Court's priority policy, the interim measures procedure, *minimis non curat praetor* principle.